

clina cada vegada més; atenció, que ens allunyem massa de la Cala fosca, i vaig a deixar la vela en banda!», Coromines (*De Plaer* --- v, p. 191).

Que d'una paraula de tal significat no s'hagi trobat, fins avui en dia, documentació catalana gens vella, no deixa de ser ben natural, donat el caràcter tan parcial dels nostres diccionaris històrics. No hi ha, doncs, cap raó per creure, com diu *AlcM*, que el cat. l'hagi pres del cast. (on no apareix més que esporàdicament i no abans del S. XVII); ni que el cast. el manllevés de l'anglès *pack*, sinó del francès (o qui sap si per conducte del cat., cosa que per raons semàntiques, ja no fóra tan desencaminat). En francès, en canvi, *pacque* (si bé avui antiquat) apareix sovint des de 1500 (God. v, 582c), el diminutiu *paquet* des de 1368, i el verb *paquer* des de 1424; la documentació preponderant en antics textos de Flandes i Picardia confirma l'origen flamenc. També són tardans l'it. *pacco* [S. XVIII], *pacchetto* [S. XVI], *impaccare* [S. XIX], i port. *paquete*, *empacar*, així com els cast. *empacar* [1680] i *paquete* [1737].

En les llengües germàniques el mot és una mica més antic, com sigui que el neerl. *pac* (n.) es troba des de c. 1200, l'angl. *pack* ja apareix c. 1230 (Skeat), i un *pakki* sorgeix en el període tardà de l'escandinau antic (l'al. *pack* és manlleu del b-alemany, i en irlandès i gaèlic ho és de l'anglès); de més a més es troba quelcom en baix llatí però tots els testimonis medievals que cita el Du C. d'aquesta família corresponen a Anglaterra.

Sembla, doncs, que es tracta d'un dels rars mots germànics que comencen per *p*; per més que la qüestió de l'etimologia última no ha estat investigada a fons. En tot cas en les llengües del Migdia prové de França.

DERIV.: *Paquet* [1695, Lacav.]: «farcell, *paquet*: farcell per a portar sobre l'esquena: sarcina; *farcellet*: petit farcell o *paquet*»; «*paquet*: sarcinula», *DTO*. 1757; tarifa de preus barcelonina de 1704 (*AlcM*); «En Lluís --- tornà una de les deixes al clavetayre: per cert que, al allargar-li els vint duros --- els hi rebutjava surrut --- com si'l *paquet* que li oferia en Lluís se li aparegués un cartuxo de pólvora; insistí en Lluís --- llensant-lo l'un al banc, rebatent-l'hi a rodolons l'altre, fins que en Lluís --- l'hi entatxonà per la pitrera», Pons i Mass. (*Auca de la Pepa*, p. 251).

Paquetada. *Paquetaire* ['marxantó, marxant de paquet', Lab. 1840]: «per subvenir a tant de gasto, la Pepa tornà al matute --- anavan totes tan mal... tan abandonades! Les *paquetayres* de sal no guanyavan ni 'ls rosegons de pa que's cruspian. Empasteu les bosses, esteneu-les a filades --- apileu els *paquets*, trasballeu-los als prestatjes, y... per cada cent --- vos donaran dos rals!», Pons Mass. (id., 282). 'Contrabandista que passa paquets' [Verdaguer; Andorra, Pirineus, *DAG*]. *Paqueter* [*DAG*]; *paqueteria*, *paquetilla*. *Paquer*. *Pacotilla* [Lab. 1840, *DFgra*], pres del fr. *pacotille* [1723], de formació poc clara però no manllevat (com s'havia dit) del cast. (on no apareix fins c. 1810-20): sembla haver estat format pels navegants de comerç

francesos, a base de l'it. *pacco*, pron. *pakó*, amb el sufix francès *-ille*. *Picotillaire*, *BDC* XIII, 76.

Empaquetar [1803, Belv.], *empaquetament* [Lab. 1839], *empaquetador*, *empaquetada*. *Empacar* [Lab. 1839]; *empac*; *empacador*; *empacament*.

CPT.: *Paquebot* [*pacabot*, 1777, *DAG*]: el Lab. defineix «embarcació per a portar els correus», pres de l'angl. *packboat* id., compost de *pack* 'paquet de cartes etc.' + *boat* 'vaixell'.

Pacció, *paccional*, *paccionar*, V. pau *Pacemoni (*AlcM*) no hi ha tal mot en els docs. de Pujol, en el passatge citat ni en cap altre, ni és possible una tal formació per dir 'patrimoni' (aquest mot sí que figura en la dita col·lecció, si bé en passatge diferent del citat); esborreu aquest mot fantasma *Pacència*, V. *patir Pacera*, mala grafia per *passera*, adj. f., V. *pas Paciari*, V. pau *Paciència*, *pacienciós*, *paciencut*, *pacient*, V. *patir Pacífic*, *pacificació*, *pacificar*, *pacificat*, *pacifisme*, *pacifista*, V. pau *Pacòmetre*, V. *paqui-Pacotilla* (que no és castellanisme, com diu *AlcM*, sinó d'un mot francès, manlleu internacional i inobjectable), V. *paca Pactar*, *actat*, *pacte*, *pactejar*, *pacitzar*, V. pau

PADA o PADRA, 'cert mollusc o crustaci marí', origen incert: sembla relacionat amb el ll. *PATELLA* que també designa certa petxina o conquilla, potser extret regressivament d'un *padella, provinent d'aquell, perquè semblava un diminutiu. □ 1.ª doc.: princ. segle XIX, «*padas*, marisc», dicc. menorquí de FebrCard. (p. 455).

No fou recollit pels diccs. catalans, ni el *DAG*, ni el *DFa*, ni tampoc els mallorquins *DFgra*, *DAmen*; sí Grieria: «*pades*: caragolet de mar amb el qual fan esca els pescadors», *BDC* XI, 1923, 61; Amades-Roig: «mena de cargol, més gros i fort que els *xufancs*: serveix per a escar», *BDC* XIV, 44. A Eiv. vaig anotar *pádes* «marisc de forma rodona-allargada, més que la pagellida: té unes comes, boca triangular, color cendrós una mica fosc» (Sta. Eulàlia del Riu, 1963).

A Men., Migjorn Gran, em citaren la *pada* junt amb la *ballaruga*; en el terme del Castell (Vilacalles), cosa de 0,5 km. al SE. del poble, hi ha una cala que el meu informant pronunciava *kálə pədrérə*, aclarint, però, que d'altres volien dir-ne *Cala Padera*, i al mateix temps afegint que és cert que no hi ha cap pedrera i que s'hi troben més *pades* que no pas pedres; Masc. la posa en el seu mapa en 12E9, com a *Cala Pedrera*, però en el seu nomenclàtor la posa en totes dues formes (també *Cala Padera* en el mapa a l'1/50000). És també de Mallorca i d'Eivissa. *AlcM* porta *pada* a Mall. i a St. Feliu de Guíxols, crustaci marí, *Pagurus anachoretus*, que habita dins la closca d'alguns molluscos i s'usa per a esquer; i d'altra banda a Menorca mollusc gastèròpode, *Stenogyra decolata* i *pada de tap*, *Clausilla bidens*: habiten en jardins i camps humits, o bé en soques d'arbres o parets (V. hi dos útils gravats). A Eivissa hi ha *Cala Pada*, entre *S'Argamassa* i l'Església Vella, de StaEulàlia; i també un *Cala Banda*.